

3 a

Barok

- charakteristika a hudobné formy

Baroková hudba patrí do obdobia NOVOVEKU. V hudobnom umení barok ohraničujú roky **1600** (vznik opery)- **1750** (smrť J. S. Bacha), hoci už okolo roku 1730 sa dostával do popredia nový hudobný sloh – klasicizmus.

Obdobie baroka je typické svojou **mohutnosťou**, **vel'kolepostou** a **prezdobenosťou**. V oblasti hudby to znamená:

A) Prezdobenosť – hojné používanie melodických ozdôb

B) Mohutnosť zvuku

1. **Zdokonalenie organu** (ako ho poznáme dnes) - organ existoval už v staroveku, kedy bol poháňaný tlakom vody na vzduch. V stredoveku bol poháňaný mechom, v renesancii dostal klaviatúru. V baroku sa rozrástol do obrovských rozmerov a bol pevne vstavaný najmä v kostoloch (niekedy aj v divadle).
2. **Vznik orchestrov** - vďaka vzniku nových hud. nástrojov a zdokonaleniu sláčikových nástrojov: husle, viola a violončelo - vznikli z *Violy da gamba* úpravou tvaru (zaoblené dosky, pevnnejší sláčik), tým získali jasnejší a silnejší zvuk, ktorý umožňoval presnejšie ladenie a hru v orchestri v divadlách a domoch umenia.

Vďaka zdokonaleniu hudobných nástrojov sa **inštrumentálna hudba** osamostatnila a povýšila na koncertnú úroveň. Začali sa hrávať inštrumentálne koncerty a oblúbení boli virtuózi.

(Dovtedy sa hudba prezentovala najmä v chránoch (vokálna) a na šľachtických dvoroch (vokálna + inštrumentálny sprievod). V období baroka začala byť svetská inštrumentálna hudba rovnako uznávaná ako duchovná vokálna hudba.)

C) Veľkolepost'

1. **Rozsiahle skladby** – opery, oratóriá...
2. **Výstavba domov umenia a operných divadiel** – kde sa hrávali opery a inštrum. koncerty

HODOBNÉ FORMY BAROKA:

- **Polyfónne skladby** – viachlasné skladby, pričom jednotlivé hlasy sú rytmicky i melodicky samostatné napr. fúga, kánon, **2/3 hlasné invencie** (opak je homofónia – jeden hlas + akordický sprievod)
- **Opera** - vokálno-inštrumentálne dielo, ktoré v sebe spája hudbu, divadlo, niekedy aj tanec. Prvá opera vznikla v baroku s názvom Dafné. Prvá zachovaná opera je Euridika. Obe napísal Jacopo Peri.
- **Oratórium** - sa podobá opere a pôvodne bolo písané na duchovné námety. Nemá však divadelnú zložku, ani javisko- herci svoj text spievajú z miesta (zvyčajne z chóru v chráme). *Pribudla postava rozprávača* na opis udalostí.
- **Sinfonia** - orchestrálna predohra k opere/oratóriu. Zvyčajne 3 časti. (Francúzsko : Pomalá – Rýchla - Pomalá, Taliansko: Rýchla- Pomalá- Rýchla) Neskôr (v klasicizme) z nej osamostatnením vznikla symfónia.
- a ďalšie: **suita**, **triová sonáta** (skladba pre 3 nástroje a bas. sprievod), **sólová sonáta** (pre sólový nástroj so sprievodom napr. čembala), **kantáta** (skladba pre zbor), **concerto grosso** (predchodca dnešného koncertu)

3 b

Barok

- vrcholní predstaviteľia: Antonio Vivaldi, G.F. Händel, J.S. Bach

Georg Friedrich Händel (1685-1759)

Bol nemecký hudobný skladateľ, narodil sa v Halle, kde získal základné hudobné vzdelanie u miestneho organistu. Ako 18-ročný odišiel do Hamburgu, kde v tamojšom divadle úspešne debutoval nemeckými operami (Almira, Nero, Florindo und Daphne).

Neskôr putuje do Talianska, kde sa stáva žiakom talianskych barokových majstrov (Scarlattiho a Corelliho). Počas štvorročného pobytu tu zloží viac ako 50 diel, pre Florenciu svoju prvú taliansku operu Rodrigo. V Ríme vznikajú Handlove oratóriá a duchovné kantáty. Jeho opery, najmä opera Rinaldo, mali v Londýne obrovský úspech. Aj preto sa Handel rozhodol usadiť sa v Anglicku natrvalo. Čoskoro je v krajinе vnímaný ako skladateľ, ktorý tam zakladá novú hudobnú tradíciu. Získal anglické štátne občianstvo a stal sa riaditeľom Kráľovskej hudobnej akadémie v Londýne. V posledných rokoch svojho života bol slepý, neprestal však komponovať.

TVORBA: Orchestrálne suity: **Vodná hudba**, **Hudba k ohňostroju**

Oratóriá:	Mesiáš	Jozef a jeho bratia	Saul
	Judáš Makabejský	Zuzana	Samson
	Herkules – na svetský námet (mytológia)		
Opery:	Xerxes	Giulio Cesare	Rodrigo
	Rinaldo	Orlando	Almira
			Nero
			Ottone
	Concerta grossa; organový koncert B dur; duchovné kantáty		

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Nemecký hudobný skladateľ a organista. Narodil sa v Eisenachu, jeho rodičia zomreli skoro, o malého Johanna sa preto staral jeho o 16 rokov starší brat Johann Christoph, ktorý bol organistom. Od neho sa Johann naučil hru na organe a komponovanie. Študoval na gymnáziu. Po štúdiu pôsobil vo Weimare, kde získal miesto najprv dvorného organistu, potom koncertného majstra. Neskôr pôsobil ako organista a kantor v Kothene, a potom v Lipsku – v dome sv. Tomáša. Bol aj riaditeľom Collegia musica. V tomto období skomponoval väčšinu svojich diel. J.S. Bach sa svojim povinnostiam venoval až do chvíle, kedy ho jeho choroba a strata zraku vyradili z verejného života. Počas svojho života neboli uznávaný a bol považovaný za staromódneho (vplyvy klasicizmu). V tlači mal povolené publikovať iba jediné dielo – Matúšove pašie. Paradoxne je považovaný za jedného z najväčších hudobných géniov všetkých čias. Jeho dielo ovplyvnilo diela mnohých autorov až po súčasnosť.

Duchovná tvorba:	Omša h-mol	Oratórium nanebovstúpenia
	Jánove pašie	Vel'konočné oratórium
	Matúšove pašie	Vianočné oratórium
Pre organ a čembalo:	Tokáta a fúga d-mol	Passacaglia c-mol
	Temperovaný klavír	2 a 3-hlasné invencie
	Knižočka skladieb pre Annu Magdalénu Bachovú	
Pre orchester:	Brandenburské koncerty	Goldbergove variácie
Vrcholné dielo:	Hudobná obet'	Umenie fúgy – súbor 14 fúg a 4 kánonov